

19^ο ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΩΝ

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 1

ID:21053 | Η αγωνία του τζουντόκα πριν από τον αγώνα. Από το άγχος στη δύναμη: το ψυχόγραμμα ως πορεία αυτοπεποίθησης

Χ. Ζάραγκας

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Ο πρώτος δύσκολος αντίπαλος που έχει να αντιμετωπίσει ο αθλητής όταν αγωνίζεται είναι το άγχος και το στρες των αγώνων και μετά είναι οι αντίπαλοι αθλητές. Πρόκειται για μία κατάσταση αγωνίας, ανησυχίας και αβεβαιότητας που συνοδεύεται από αίσθηση έλλειψης αισιοδοξίας, τόσο για την καταβολή προσπάθειας όσο και για την έκβαση του ανταγωνισμού. Χαρακτηρίζεται από έλλειψη ψυχικής ηρεμίας, το οποίο βιώνεται ως απειλή από τη σύγκριση των δυνατοτήτων των αντιπάλων του και της αίσθησης ότι βρίσκονται πάνω από τις δυνατότητές του. Είναι ένα συγκινησιακό επακόλουθο της άμεσης επίγνωσης της έλλειψης νοήματος των ατελειών και της φύσης του ανταγωνισμού στον αθλητισμό. Τα συναισθήματα της αγχώδους κατάστασης στον αθλητισμό δεν διαφέρουν σε τίποτα στην εμφάνισή τους από καταστάσεις που μπορεί να προκύψουν στην καθημερινότητα του ανθρώπου με περιστασιακό και χαρακτηριστικό άγχος, όπως οι εξετάσεις. Οι μόνες διαφορές έχουν να κάνουν με την δυναμική που το βιώνει ο καθένας και την αντιμετώπισή τους. Το ψυχόγραμμα χρησιμοποιείται στο χώρο της εκπαίδευσης, της ψυχιατρικής και στον εργασιακό χώρο. Ορίζεται ως μια ομαδική ψυχολογική τεχνική διορθωτικής συναισθηματικής εμπειρίας. Συνδυάζει τον αυθορμητισμό, τον αυτοσχεδιασμό, τη δράση μέσω της αναπαράστασης με στόχο, οι συμμετέχοντες να εξερευνήσουν και να κατανοήσουν προσωπικές εμπειρίες, συναισθήματα και σχέσεις μέσα από την ομαδική βιωματική αναπαράσταση καταστάσεων. Σκοπός του εργαστηρίου είναι η συμβολή στην προσωπική ανάπτυξη και αυτογνωσία, η ενίσχυση γνώσεων και δεξιοτήτων των συμμετεχόντων μέσω της βιωματικής μαθήσεως. Στόχοι του εργαστηρίου είναι η προαγωγή της εργασίας σε ομάδα, των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, της διαχείρισης ομαδικής δυναμικής, της αναγνώρισης σχέσεων και συμβολισμών, της εφαρμογής θεωριών στην πράξη, της διαχείρισης του άγχους, καθώς και της προετοιμασίας για επαγγελματική πράξη. Χρονική διάρκεια 90 λεπτά. Υλικά-Μέσα: ηλεκτρονικός υπολογιστής, βιντεοπρωτόζέκτορας, μαρκαδόροι, χαρτόνια, φόρμες συμμετοχής, κουβάρι, καρέκλες. Αριθμός Συμμετεχόντων 15 άτομα.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 2

ID:20942 | Η διάγνωση μέσα από την εμπλουτισμένη συστημική οπτική SANE – System Attachment Narrative Encephalon

Τ. Μπαφίτη, Π. Κανδρέβα, Ε. Κυριαζοπούλου, Τ. Κουτσαγουστή, Σ. Παπαγεωργίου, Π. Ποιμενίδου
«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία, Μαρούσι Αττικής

Με την προσέγγιση SANE – System Attachment Narrative Encephalon αντιλαμβανόμαστε τη θεραπεία ως μια ενεργητική γνωστικοσυναισθηματική διεργασία που αποβλέπει στη συνολική εξέλιξη του ανθρώπου και όχι μόνο στην απαλλαγή από τα συμπτώματα. Θεωρούμε τον άνθρωπο ως βιοψυχοκοινωνικό σύστημα που αλληλεπιδρά διαρκώς με υποσυστήματα και υπερσυστήματα και για αυτό είναι απαραίτητη η πολύπλευρη κατανόηση της εμπειρίας του, ώστε να παρέμβουμε αποτελεσματικά και να ενισχύσουμε τη θεραπευτική αλλαγή. Μέσα σε αυτό το θεωρητικό πλαίσιο έχουμε αναπτύξει (Μπαφίτη, 2009) μια συνθετική διαδικασία διάγνωσης, με στόχο αντί της διαγνωστικής κατηγοριοποίησης, τη δημιουργία μιας πολυεπίπεδης, δυναμικής και συνεκτικής εικόνας του εξεταζόμενου, η οποία αξιοποιείται στον σχεδιασμό των θεραπευτικών παρεμβάσεων. Η προσέγγισή μας συνδυάζει δεδομένα από διάφορα ψυχομετρικά εργαλεία (Thematic Apperception Test, Rorschach, Adult Attachment Projective Test, γενεόγραμμα, συμπλήρωση προτάσεων) τα οποία αξιοποιούμε κυρίως με αφηγηματική οπτική και με βάση ερωτήματα/άξονες για την κατανόηση της εμπειρίας του εξεταζόμενου και την ερμηνεία των συμπτωμάτων του: η δυναμική των σχέσεων στη γονεϊκή οικογένεια και ο ρόλος του εξεταζόμενου, το μοτίβο συναισθηματικής συνδιαλλαγής και οι μηχανισμοί άμυνας που ανέπτυξε, η εικόνα που διαμόρφωσε για τις ανθρώπινες σχέσεις και τον ρόλο του άνδρα και της γυναίκας σε αυτές, πώς βιώνει και διαπραγματεύεται τις ερωτικές σχέσεις, ποια εικόνα εαυτού έχει σχηματίσει, η διαγνωστική ταξινόμηση του εξεταζόμενου, η πρόγνωση και προτάσεις ψυχοθεραπείας. Καθώς η διαγνωστική διαδικασία δεν προσφέρει μια στατική, μόνιμη εικόνα του εξεταζόμενου αλλά μια δυναμική της εξέλιξής του, δίνεται έμφαση στις δυνατότητες αλλαγής του. Στο Εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για το σκεπτικό της διαγνωστικής μεθοδολογίας SANE μέσω πρακτικών παραδειγμάτων. Το εργαστήριο απευθύνεται σε ψυχολόγους, σε φοιτητές/τριες και θεραπευτές/τριες που ενδιαφέρονται να ενσωματώσουν αφηγηματικές και συστημικές πρακτικές στις διαδικασίες διάγνωσης και θεραπείας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 3

ID:20530 | Εργαστήριο με θέμα : Ενδυνάμωση και Ευαισθητοποίηση στη Δεοντολογία: Ηθικά ζητήματα και προβληματισμοί της συμβουλευτικής/κλινικής πράξης.

Κυριακή Σωτηροπούλου

Ψυχολογίας, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Αθήνα

Στο παρόν εργαστήριο- το οποίο απευθύνεται κατά κύριο λόγο σε φοιτητές ψυχολογίας και νέους επαγγελματίες- θα γίνει αρχικά μια συνοπτική παρουσίαση των βασικών παραμέτρων των καίριων δεοντολογικών περιοχών στη συμβουλευτική και ψυχοθεραπευτική πράξη (ενημερωμένη συγκατάθεση-

απόρρητο-διπλές σχέσεις-παραβίαση των ορίων) με έμφαση στις νέες προκλήσεις που θέτει η χρήση της τεχνολογίας και της κοινωνικής δικτύωσης, μέσα από την οπτική της επικαιροποίησης των διεθνών κωδίκων δεοντολογίας.

Στη συνέχεια, μέσα από την βιωματική εργασία σε ομάδες και με αφορμή συγκεκριμένα ηθικά διλήμματα και μελέτες περίπτωσης, θα προκύψει αναστοχαστική συζήτηση και διαμοιρασμός εμπειριών για τη διαχείριση των διλημάτων αυτών. Συγκεκριμένα, θα δοθεί έμφαση στον κριτικό αναστοχασμό των συμμετεχόντων στο εργαστήριο, μέσα από ασκήσεις που θα ενθαρρύνουν τον προβληματισμό και την ανάλυση σε υπαρκτά διλήμματα της συμβουλευτικής/κλινικής πράξης, σχετικά με το *απόρρητο*, την *ενημερωμένη συγκατάθεση*, τα *όρια* στη συμβουλευτική/θεραπευτική σχέση, τη *σύγκρουση ρόλων*, τις *διπλές σχέσεις*, τις *λεκτικές και μη λεκτικές προκλήσεις* του πελάτη και τις *προκλήσεις από την κοινωνική δικτύωση και τη χρήση της τεχνολογίας*. Επίσης, θα δοθεί έμφαση στην έννοια της *επαγγελματικής επάρκειας και ανεπάρκειας*, καθώς και στη διαδικασία της *παραπομπής*. Τέλος, σκοπός του εργαστηρίου είναι, με αφορμή την επεξεργασία των παραπάνω διλημάτων, να δοθεί στους συμμετέχοντες το ερέθισμα να προβληματιστούν σε κρίσιμα ζητήματα της δεοντολογίας, τα οποία θα κληθούν αναπόφευκτα να αντιμετωπίσουν στην άσκηση του σχετικού επαγγέλματος, καθώς και να καλλιεργήσουν ανάλογες δεξιότητες ηθικής ευαισθησίας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 5

ID: 00501 | Εργαστήριο: Μέτα-Ανάλυση τυχαιοποιημένων δοκιμών: Θεωρία και εφαρμογή στο JASP

Εισηγητές: Δημήτρης Μαυρίδης¹, Σταύρος Νικολακόπουλος², Γεώργιος Σεϊτίδης², Χρήστος Χριστογιάννης^{1,3}, Ουρανία Κουτσιουρούμπα¹, Κατερίνα-Μαρία Κοντούλη^{1,4}

¹ Παιδαγωγικό τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

² Τμήμα Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

³ Developmental EPI (Evidence synthesis, Prediction, Implementation) Lab, Centre for Innovation in Mental Health, School of Psychology, Faculty of Environmental and Life Sciences, University of Southampton, Southampton, UK

⁴ Ιατρική Σχολή, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Προκειμένου να αξιολογήσουμε την αποτελεσματικότητα μιας (ψυχολογικής) παρέμβασης, ενδέχεται να έρθουμε αντιμέτωποι με πληθώρα ευρημάτων από τυχαιοποιημένες/πειραματικές μελέτες. Οι διαθέσιμες μελέτες αναμένεται να διαφέρουν τόσο στο βαθμό πληροφoρίας που παρέχουν και στην ποιότητα τους όσο και στα αποτελέσματά τους. Καλούμαστε να συνοψίσουμε όλη αυτή την πληροφορία και αυτό το πετυχαίνουμε με τη μέθοδο της συστηματικής ανασκόπησης ή οποία εντοπίζει και αξιολογεί όλες τις σχετικές μελέτες που πληρούν κάποια εκ των προτέρων καθορισμένα κριτήρια. Ιδανικά, επιθυμούμε να προχωρήσουμε και σε μια ποσοτική σύνθεση των αποτελεσμάτων από τις διάφορες μελέτες και αυτό το πετυχαίνουμε με τη στατιστική μέθοδο της μέτα-ανάλυσης. Η συστηματική ανασκόπηση με τη χρήση της μέτα-ανάλυσης βρίσκεται στην κορυφή της πυραμίδας της αποδεικτικής επιστήμης και συνιστάται από πολλούς διεθνείς οργανισμούς (π.χ. Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας) για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της ασφάλειας μιας παρέμβασης. Τα οφέλη είναι ποικίλα, μεταξύ των οποίων είναι η αύξηση της ακρίβειας και η μελέτη της διακύμανσης της αποτελεσματικότητας της παρέμβασης μεταξύ των μελετών (ετερογένεια). Οι μελέτες έχουν διαφορετικούς πληθυσμούς και διαφορετικούς

τρόπους εφαρμογής της παρέμβασης και ενδιαφερόμαστε να βρούμε τις συνθήκες κάτω από τις οποίες έχουμε τα επιθυμητά αποτελέσματα (Δουλεύει η παρέμβαση; για ποιους πληθυσμούς; ποιος είναι ο βέλτιστος τρόπος εφαρμογής της παρέμβασης; κλπ.). Σε αυτό το εργαστήριο, θα παρουσιάσουμε τα βασικά μοντέλα μέτα-ανάλυσης και θα συζητήσουμε τα οφέλη και τους περιορισμούς τους δίνοντας έμφαση σε κάποια λάθη/προβλήματα που απαντώνται συχνά στην πράξη. Θα εφαρμόσουμε τα συζητηθέντα σε ένα παράδειγμα από το χώρο της Ψυχολογίας, με χρήση του δωρεάν λογισμικού JASP.

Οι συμμετέχοντες του εργαστηρίου καλούνται να φέρουν μαζί τους laptop με προεγκατεστημένο το JASP, το οποίο μπορούν να κατεβάσουν και να εγκαταστήσουν [εδώ](#).

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 6

ID:20992 | Η έννοια της Ψυχικής Ανθεκτικότητας: εφαρμογές στο στρατιωτικό πλαίσιο

Χριστόφορος Θωμαδάκης, Ευγενία Σουραή, Ανθή Παπαδοπούλου

Διακλαδικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Ενόπλων Δυνάμεων-Τμήμα Επιλογής Ανάπτυξης Προσωπικού, Γενικό Επιτελείο Εθνικής Άμυνας

Συντονιστές: **Ευγενία Σουραή, Χρυσάνθη Παπαδοπούλου**

Η στρατιωτική ζωή χαρακτηρίζεται από συνεχείς μεταβάσεις και προσαρμογές, με τα μέλη του στρατιωτικού προσωπικού να αντιμετωπίζουν συχνά αυξημένο κίνδυνο έκθεσης σε τραυματικά γεγονότα. Η ψυχική ανθεκτικότητα, ορίζεται ως η ικανότητα προσαρμογής και ανάκαμψης μπροστά σε αντίξοες συνθήκες και αποτελεί κρίσιμο παράγοντα για την ψυχική ευεξία και τη λειτουργικότητα του στρατιωτικού προσωπικού. Για τη θεωρητική τεκμηρίωση της Ψυχικής Ανθεκτικότητας έχουν προταθεί κατά καιρούς διάφορα θεωρητικά μοντέλα. Το εργαστήριο αυτό επιδιώκει να προσεγγίσει την ψυχική ανθεκτικότητα μέσα από ένα πολυδιάστατο και επιστημονικά τεκμηριωμένο μοντέλο, εστιάζοντας στις σύγχρονες πρακτικές ενίσχυσης της ανθεκτικότητας στο στρατιωτικό πλαίσιο. Με έμφαση στην εφαρμογή, θα συνδυαστούν θεωρητικές έννοιες με πρακτικές δραστηριότητες, με στόχο οι συμμετέχοντες να εξοικειωθούν με τις βασικές αρχές και τα χαρακτηριστικά της ψυχικής ανθεκτικότητας, καθώς και με τους παράγοντες που την επηρεάζουν στο στρατιωτικό περιβάλλον. Μέσα από βιωματικές ασκήσεις και μελέτες περίπτωσης, οι συμμετέχοντες θα εξερευνήσουν πρακτικές ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας του στρατιωτικού προσωπικού και θα αποκτήσουν εργαλεία και μεθοδολογίες που μπορούν να ενσωματώσουν με στόχο την ενδυνάμωση και υποστήριξη του προσωπικού στο οποίο απευθύνονται.

Το εργαστήριο απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν στην κατανόηση της ψυχικής ανθεκτικότητας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 7

Τ. Γκάτσα, Ε. Καββαδά, Μ. Παρτώνα, Μ. Παπούλιας, Ν. Σιδέρης, Σ. Σκαρμούτσος, Δ. Τσαρκοβίστας, Π. Χαντζής

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Το εργαστήριο με θέμα “Σχολικός Εκφοβισμός, Ψυχολογική Ανθεκτικότητα και Ενσυναίσθηση” έχει εκπαιδευτικό προσανατολισμό. Προτείνεται να διεξαχθεί σε μαθητές, φοιτητές, εκπαιδευτικούς και να χρησιμοποιηθεί από τους ίδιους στη σχολική τάξη. Σκοπός είναι να ενισχύσει την κατανόηση και την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Μπορεί να συμμετέχουν έως και 60 άτομα. Στη διαδικασία του εργαστηρίου χρησιμοποιείται η τεχνική του Θέατρο Αγορά (Forum theater) και η Ακίνητη εικόνα (Still Image). Οι δυο τεχνικές προέρχονται από το θέατρο και επιλέγονται λόγω της ενεργητικής κινητοποίησης όλων των παρισταμένων στη δραματοποίηση ενός περιστατικού σχολικού εκφοβισμού. Οι φοιτητές-ηθοποιοί δραματοποιούν την πρώτη, δεύτερη σκηνή του σεναρίου. Στη διάρκεια της “Ακίνητης εικόνας”, καλούνται οι συμμετέχοντες από το κοινό να εκφράσουν τη δική τους σκέψη και συναίσθημα. Δίνεται επίσης η δυνατότητα από τον συντονιστή (Facilitating) οι θεατές να ενεργήσουν και να μπουν στη θέση των ηθοποιών να παίξουν την ίδια σκηνή και με εναλλακτικό τρόπο κατά την εξέλιξη του περιστατικού, αποδίδοντας διορθωτική διάσταση.

Η εξέλιξη των δραματοποιημένων σκηνών με την εναλλαγή δράσης και ακίνητης εικόνας δίνει τη δυνατότητα αντανάκλασης, ανάλυσης και εμβάθυνσης σκέψεων και συναισθημάτων των πρωταγωνιστών.

Η συναισθηματική και γνωστική αναγνώριση της βιωμένης εμπειρίας θυματοποίησης και εκφοβισμού, είναι σημαντική, γιατί εκπαιδεύει στην ενσυναίσθηση.

Η κοινωνική υποστήριξη των ομηλίκων/παραβρισκόμενων ενισχύει την ανθεκτικότητα υποστηρίζοντας τον θυματοποιημένο. Παράλληλα υποστηρίζει διορθωτικά τον εκφοβιστή, καθώς η όλη διαδικασία είναι υπό την εποπτεία και καθοδήγηση του συντονιστή.

Παρέμβαση στην εκφοβιστική συμπεριφορά: Η ενσυναίσθηση, η συναισθηματική αναγνώριση του άλλου, αναπτύσσει τη συμπόνοια και το νοιάξιμο, τα οποία αποτελούν συστατικά στοιχεία προκοινωνικής συμπεριφοράς, προϋποθέσεις αυτορρύθμισης και ευχάριστης, κοινωνικής, φιλικής διάθεσης προς τους άλλους.

Η αρχή επεξεργασίας και η αναγνώριση της εσωτερικευμένης εμπειρίας και ο αναστοχασμός προάγουν την ενσυνειδησία-τη δυνατότητα του στοχασμού στην εσωτερικότητα του υποκειμένου και στους δυο ρόλους του θυματοποιημένου και του εκφοβιστή.

Αποτελέσματα και τομείς εφαρμογής: Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι η προαγωγή της ενσυναίσθησης στους δυο εμπλεκόμενους/πρωταγωνιστές, η ανθεκτικότητα για το θυματοποιημένο και η συμπόνοια, συνειδητότητα για τον εκφοβιστή και τους μαθητές που συμμετέχουν με άλλους ρόλους.

Συμπεράσματα: Η βιωματικότητα και η συναισθηματική ανάλυση επί των σκηνών σε αργή κίνηση εκπαιδεύει στις αναγκαίες προ κοινωνικές δεξιότητες, συναισθηματικές και κοινωνικές που είναι απαραίτητες για τη διορθωτική παρέμβαση των συμπεριφορών θυματοποίησης και εκφοβισμού και την ψυχική ανθεκτικότητα.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 8

ID:21218 | Δημιουργώντας ένα διαφορετικό ατομικό βιογραφικό βασισμένο στα δυνατά στοιχεία του χαρακτήρα μου και το εργασιακό μου κάλεσμα

Ελένη Σταυροπούλου¹, Χρήστος Πεζηρκιανίδης¹, Καλλιόπη Κουνενού²

¹ Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Τμήμα Ψυχολογίας, Αθήνα

² Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, Αθήνα

Στη φάση της αναδυόμενης ενηλικίωσης, οι νέοι βρίσκονται μπροστά σε σημαντικές αποφάσεις επιλογής καριέρας, καθώς καλούνται να επιλέξουν μια κατεύθυνση που όχι μόνο θα καθρεφτίζει τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντά τους, αλλά και θα ενισχύει και θα ενισχύεται από τις δυνάμεις του χαρακτήρα τους. Πράγματι, όσο μεγαλύτερη είναι η συνάφεια μεταξύ του χαρακτήρα, των αξιών και των ικανοτήτων του ατόμου και της εργασίας του, τόσο περισσότερο μπορεί αυτό να αξιοποιήσει τα δυνατά του στοιχεία και να βιώσει την καριέρα του ως εσωτερικό κάλεσμα. Το εργασιακό κάλεσμα αποτελεί κομβικό στοιχείο στην επιλογή σταδιοδρομίας και συνδέεται με την προσωπική και επαγγελματική ευημερία και τη βίωση του σκοπού και του νοήματος ζωής.

Στα πλαίσια του εργαστηρίου θα εφαρμοστεί βιωματική μια παρέμβαση Θετικής Ψυχολογίας που ονομάζεται «Ένα διαφορετικό βιογραφικό» και έχει ως σκοπό την ενίσχυση της αυτογνωσίας και της ενημερότητας των συμμετεχόντων για τα δυνατά τους στοιχεία και το εργασιακό τους κάλεσμα, μέσα από μία διαδικασία αναστοχασμού πάνω στους λόγους επιλογής καριέρας. Έτσι, προσκαλούνται οι συμμετέχοντες να αναζητήσουν τη σύνδεση του χαρακτήρα τους και των δυνατών τους στοιχείων με τους λόγους, για τους οποίους στράφηκαν προς ένα συγκεκριμένο μονοπάτι επαγγελματικού προσανατολισμού. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει συζήτηση για τη χρησιμότητα της σύνθεσης των αρχών και των παρεμβάσεων της Θετικής Ψυχολογίας στη συμβουλευτική αναδυόμενων ενηλίκων.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 9

ID:21128 | Από την ψυχοβιογραφία στην ψυχοθεραπεία: Η πρωτοτυπική σκηνή σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική

Πέγκυ Ποιμενίδου, Τσαμπίκα Μπαφίτη, Έλενα Κυριαζοπούλου, Σοφία Παπαγεωργίου

«Λόγω Ψυχής» - Ινστιτούτο Εκπαίδευσης και Έρευνας στη Συστημική Ψυχοθεραπεία

Στο συγκεκριμένο εργαστήριο θα διερευνήσουμε τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να αξιοποιήσουμε την έννοια της πρωτοτυπικής σκηνής (Schultz, 2003) δανεισμένη από την ψυχοβιογραφία, σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική. Στις αμέτρητες σκηνές και αφηγήσεις που οι θεραπευόμενοι αφηγούνται στην θεραπεία, μπορούμε να εντοπίσουμε μία και μοναδική ανάμνηση/αφήγηση και να υποθέσουμε ότι μπορεί να εμπεριέχει όλη την ιστορία ζωής του θεραπευόμενου ή τουλάχιστον τα κυρίαρχα θέματα της ζωής του. Η πρωτοτυπική σκηνή είναι μια πυρηνική ανάμνηση/γεγονός που διατρέχει τη ζωή του ατόμου με διαφορετικούς τρόπους, εισβάλλει σε πολλές άλλες αναμνήσεις ζωής και αντικατοπτρίζει σημαντικά θέματα του ατόμου, συχνά ανεπίλυτα. Η διερεύνηση της πρωτοτυπικής σκηνής γίνεται με βάση κάποια αφηγηματικά κριτήρια που εντοπίζουμε στις αφηγήσεις των θεραπευόμενων σύμφωνα με την εργασία των I. Alexander (1988,1990) και W.T.Schultz (2003). Στο εργαστήριο, οι συμμετέχοντες θα ενημερωθούν για το πως μπορούν να αξιοποιήσουν την έννοια της πρωτοτυπικής σκηνής σαν ένα αφηγηματικό εργαλείο στην ψυχοθεραπευτική πρακτική και θα προσπαθήσουμε να την κατανοήσουμε μέσα από παραδείγματα, όπως τα έχουμε εντοπίσει σε ερευνητικές εργασίες ψυχοβιογραφίας γνωστών καλλιτεχνών (Paul Klee/ Yagoi Kusama).

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 10

ID:20563 | Τεχνικές διευκόλυνσης της αλληλεπίδρασης με παιδιά – το παράδειγμα εφαρμογής του TiPIS (Training in Positive Interaction Skills).

Αντωνία Σέμκου¹, Αντωνία Παπαευαγγέλου²

¹ Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών – Εφήβων, Εύοσμος, ΓΝΓ Παπανικολάου, Θεσσαλονίκη

² Εργοθεραπεύτρια, 1^ο Ειδικό νηπιαγωγείο Θεσσαλονίκης, Υπουργείου Παιδείας

Στη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία, το παιδί αλληλοεπιδρά, μιμείται και παίζει την περισσότερη ώρα με τους γονείς του και πλέον και με τους παιδαγωγούς του, αφού η φοίτηση των παιδιών σε ένα σχολικό πλαίσιο συμβαίνει από τα πρώτα χρόνια ή ακόμα και τους πρώτους μήνες της ζωής τους. Πώς μπορούν να συμβάλλουν θετικά σ' αυτές τις φάσεις ανάπτυξης οι σημαντικοί, στη ζωή του παιδιού, ενήλικες ειδικά στις περιπτώσεις παιδιών που έχουν δυσκολίες (γνωστικές, συναισθηματικές, συμπεριφορικές); Ποικίλα προγράμματα εκπαίδευσης και ενίσχυσης των ικανοτήτων των γονέων, αλλά και των ειδικών ψυχικής υγείας και εκπαιδευτικών, έχουν αναπτυχθεί που έχουν ως στόχο να βοηθήσουν τους εμπλεκόμενους ενήλικες να αναπτύξουν τεχνικές αντιμετώπισης των δυσκολιών του παιδιού, τεχνικές ενίσχυσης και επιβράβευσης αλλά και τεχνικές αυτοπαρατήρησης. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκπαίδευσης TiPIS (Training in Positive Interaction Skills) δημιουργήθηκε μετά από χρόνια εμπειρίας και εργασίας τόσο με παιδιά όσο και με γονείς, εκπαιδευτικούς και θεραπευτές και μετά από την εφαρμογή αντίστοιχων προγραμμάτων εκπαίδευσης π.χ. PCIT (Parent-Child Interaction Therapy). Πρωταρχικός στόχος η ενίσχυση του δεσμού γονέα-παιδιού (όταν ο ενήλικας είναι ο γονέας) αλλά και της σχέσης θεραπευτή/εκπαιδευτικού-παιδιού, που στις περισσότερες περιπτώσεις λόγω των δυσκολιών του παιδιού, δεν είναι ανεμπόδιστη. Προσδοκώμενα αποτελέσματα εφαρμογής του προγράμματος είναι η αναγνώριση

και η ενδυνάμωση θετικών δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης του ενήλικου ατόμου (γονέα, θεραπευτή, εκπαιδευτικού κ.α) και επομένως η βελτίωση της σχέσης των εμπλεκόμενων ατόμων, η ενίσχυση της γονεϊκής / θεραπευτικής/εκπαιδευτικής ικανότητας, η ενίσχυση ικανοτήτων του παιδιού (κοινωνικών, γλωσσικών, συναισθηματικών), η μείωση των “δύσκολων” συμπεριφορών (αντιδραστικότητα, επιθετικότητα) και η βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων των εμπλεκόμενων. Για την εκπαίδευση στις θετικές δεξιότητες αλληλεπίδρασης χρησιμοποιούνται σενάρια, ανάλυση βιντεοσκοπημένων συνεδριών, το παίξιμο ρόλων αλλά και η βιωματική εκπαίδευση των εμπλεκόμενων ενηλίκων. Το πρόγραμμα αξιολογείται από τους συμμετέχοντες με ερωτηματολόγια που δίνονται στην αρχή και στο τέλος του εργαστηρίου.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 11

Creating Impactful Research in Psychology

Demerouti, E.

This workshop will delve into the essential elements of impactful research, focusing on the importance of selecting topics that are interesting, relevant, and contribute to solving grand challenges. Participants will learn strategies for developing a robust research line by regularly publishing high-quality studies and building a network of collaborative scholars. Additionally, the workshop will address strategies for dealing with negative reviews of your papers, turning them into opportunities for improvement. The workshop will highlight the Job Demands-Resources Theory, showcasing how it has been used to create significant research impact. Attendees will gain insights into conducting high-quality studies and fostering collaborations that enhance the reach and relevance of their research. Participants will leave with actionable strategies to implement in their own research and professional practice, ensuring their work makes a meaningful contribution to the field of psychology

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 12

ID:21084 | Ευγνωμοσύνη και κλινικό έργο: Προάγοντας την ψυχική υγεία και ευημερία μέσα από την καλλιέργεια της ευγνωμοσύνης

Βασιλική Γιωτσίδη, Μαρία Χριστοπούλου

Εργαστήριο Κλινικής Ψυχολογίας & Ψυχοπαθολογίας, Κοινωνικής Ψυχιατρικής και Αναπτυξιακής Ψυχολογίας, Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Η ευγνωμοσύνη συνιστά βασικό συστατικό ψυχικής ωρίμανσης, ψυχικής υγείας και ευημερίας. Συνδέεται με την κλινική ψυχολογία, καθώς συμβάλλει στην κατανόηση του τρόπου με τον οποίο επιτυγχάνεται η ψυχική υγεία, ενώ παράλληλα παρέχεται η δυνατότητα, μέσω απλών ασκήσεων καλλιέργειας της ευγνωμοσύνης, να βελτιωθούν τα επίπεδα ευζωίας ενός ατόμου. Ο ρόλος της έχει επισημανθεί στην ψυχαναλυτική/ψυχοδυναμική θεωρία, όπου έχει αναδειχθεί η σημασία της ευγνωμοσύνης για την ψυχική

συγκρότηση, την ικανότητα για δημιουργικότητα και τη δυνατότητα του ατόμου για αμοιβαία ικανοποιητικές σχέσεις με τους άλλους. Η ευγνωμοσύνη αφορά σε μια ευρύτερη εστίαση και εκτίμηση των θετικών πτυχών της ζωής. Ερευνητικά ευρήματα δείχνουν ότι άτομα που έχουν συμμετάσχει σε παρεμβάσεις ενίσχυσης της ευγνωμοσύνης έχουν καλύτερα επίπεδα ψυχικής υγείας, περισσότερα θετικά συναισθήματα και αυξημένη θετική διάθεση. Η ευγνωμοσύνη έχει βρεθεί ότι αποτελεί προστατευτικό παράγοντα ενάντια στο στρες, το άγχος και την κατάθλιψη, προάγει την ψυχική και σωματική υγεία, βελτιώνει τις διαπροσωπικές σχέσεις, καθώς επίσης λειτουργεί ευεργετικά στην ανάπτυξη της ψυχικής ανθεκτικότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Επίσης, η ευγνωμοσύνη συσχετίζεται θετικά με τη μετατραυματική ανάπτυξη, ενώ έχει βρεθεί ότι βελτιώνει την ποιότητα ζωής φροντιστών ασθενών με σχιζοφρένεια.

Στο παρόν εργαστήριο, θα διερευνήσουμε την έννοια και τον ρόλο της ευγνωμοσύνης κατά την κλινική πράξη μέσα από την ψυχοδυναμική προσέγγιση, καθώς και τη θετική ψυχολογία. Οι συμμετέχοντες θα εξασκηθούν σε πρακτικές εφαρμογές της ευγνωμοσύνης και θα δοθούν παραδείγματα σύνδεσης θεωρίας-έρευνας-κλινικής πρακτικής, ώστε να διαφανεί ο ρόλος της ευγνωμοσύνης στην αντιμετώπιση της ψυχοπαθολογίας. Παράλληλα, στόχος του εργαστηρίου είναι να μεταφέρει στους συμμετέχοντες ασκήσεις ευγνωμοσύνης που θα μπορούν να εντάξουν στην καθημερινότητά τους, προκειμένου να καλλιεργήσουν την ευγνωμοσύνη, να έρθουν σε επαφή με αυτή τόσο ως συναίσθημα όσο και ως διακριτό δυνατό στοιχείο του χαρακτήρα, και να μάθουν πώς να την ενισχύουν με στόχο την προαγωγή της ψυχικής υγείας και της ψυχικής ανθεκτικότητας σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 13

ID:20803 | Εργαστήριο Θετικής Ψυχολογίας για Φοιτητές Ψυχολογίας, Νέους και Επίδοξους Ψυχοθεραπευτές

Αικατερίνη Αυγουστάκη, Ερήνη Καρακασίδου

Τμήμα Ψυχολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών Αθήνα

Οι ψυχοθεραπευτές φαίνεται να είναι ένα «ιδιαίτερο είδος» ανθρώπων, αφού έχουν κάνει μία επαγγελματική επιλογή που δείχνει ότι επιθυμούν να πλησιάσουν, να μελετήσουν και να βοηθήσουν την πιο σκοτεινή πλευρά της ψυχής των ανθρώπων, σε αντίθεση με τους περισσότερους, που τείνουν να αποφεύγουν την επαφή με τον ανθρώπινο πόνο, το τραύμα και τις δυσκολίες (Norcross & Guy, 2014). Πέρα όμως από την επιλογή του επαγγέλματος, στην πορεία της επαγγελματικής τους ανάπτυξης οι ψυχοθεραπευτές χρειάζεται συχνά να πάρουν αποφάσεις και να κάνουν επιλογές που αφορούν στο πώς θα κάνουν αυτή τη δουλειά (π.χ.: ποιο ψυχοθεραπευτικό μοντέλο θα επιλέξουν, σε ποιο πληθυσμό επιθυμούν να εξειδικευτούν, αν θα ασκήσουν τη θεραπεία ιδιωτικά ή σε κοινοτικό πλαίσιο, αν προτιμούν την ομαδική, ατομική ή οικογενειακή παρέμβαση). Πραγματοποιήσαμε μία ποιοτική μελέτη σε θεραπεύτριες που είχαν τουλάχιστον 10 έτη κλινικής εμπειρίας για το πώς βίωσαν την ανάπτυξη της επαγγελματικής τους ταυτότητας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα, οι ψυχοθεραπευτές που έχουν κάνει τις επαγγελματικές τους επιλογές με βάση την προσωπικότητά τους, την ιστορία τους, τη φιλοσοφική τους στάση και τις αξίες τους, φαίνεται να απολαμβάνουν την κλινική τους εργασία καθώς και τη ζωή και την

καθημερινότητά τους συνολικά. Στο παρόν εργαστήριο, βασισμένοι στα αποτελέσματα της έρευνας, θα συζητήσουμε με φοιτητές και νέους θεραπευτές για τις αντιξοότητες που πιθανά θα αντιμετωπίσει κανείς στην πορεία δόμησης επαγγελματικής ταυτότητας και θα πραγματοποιήσουμε βιωματικές ασκήσεις δυνατών στοιχείων του χαρακτήρα, αυτοσυμπόνιας και θετικών σχέσεων με στόχο την ενδυνάμωση τους για την καλύτερη αντιμετώπιση των δυσκολιών που εμπεριέχει «ο δρόμος για να γίνει κανείς ψυχοθεραπευτής».

Λέξεις Κλειδιά: *Νέοι ψυχοθεραπευτές, επαγγελματική ταυτότητα, θετικές παρεμβάσεις*

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 14

ID:20992 | Το Διαστατικό Ερωτηματολόγιο Προσωπικότητας (ΔΕΠ-5) κατά DSM-5: θεωρία και πρακτική εφαρμογή

Συντονιστές: **Χριστόφορος Θωμαδάκης, Ευγενία Σουραή, Χρυσάνθη Παπαδοπούλου**

Το 2013 εκδόθηκε από την Αμερικανική Ψυχιατρική Εταιρεία το αναθεωρημένο διαγνωστικό και στατιστικό εγχειρίδιο DSM-5. Μέσα σε αυτό, για πρώτη φορά στην ιστορία των ταξινομικών συστημάτων ψυχοπαθολογίας, παρουσιάστηκε ένα νέο μοντέλο οργάνωσης των διαταραχών προσωπικότητας (Alternative Model of Personality Disorders, AMPD; APA, 2013). Το AMPD προσφέρει για πρώτη φορά ένα διαστατικό διαγνωστικό πλαίσιο για την αξιολόγηση της λειτουργικότητας της προσωπικότητας καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οργανώνεται στη βάση δυο κριτηρίων (Criterion A and B) και αναφέρονται κατά πρώτο στο βαθμό και τη διάρκεια της σοβαρότητας της δυσλειτουργίας και κατά δεύτερο στην οργάνωση τους σε πέντε ανώτερους παράγοντες δυσπροσαρμοστικών χαρακτηριστικών. Σε αυτό το εργαστήριο, παρουσιάζεται το νέο μοντέλο για την παθολογία της προσωπικότητας, το οποίο σκιαγραφεί την ολοκληρωμένη αξιολόγηση της προσωπικότητας και τη νέα διαγνωστική προσέγγιση. Το πρώτο μέρος του εργαστηρίου θα ασχοληθεί με το θεωρητικό πλαίσιο ανάπτυξης του μοντέλου. Στη συνέχεια θα παρουσιαστεί το εργαλείο μέτρησης των διαταραχών προσωπικότητας που έχει αναπτυχθεί καθώς και ο τρόπος χρήσης του. Τέλος, θα ακολουθήσει πρακτική εφαρμογή σε μελέτη περίπτωσης και συζήτηση υιοθέτησης των αποτελεσμάτων στο θεραπευτικό σχεδιασμό.

Το εργαστήριο απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν στην κατανόηση της αξιολόγησης των διαταραχών προσωπικότητας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 15

ID:21175 | Συναισθηματική Ανάπτυξη, Προσωπικότητα & Αναγνώριση Αναγκών των Χαρισματικών & Ταλαντούχων Παιδιών: Συνδέοντας την Αναπτυξιακή Θεωρία με την Σύγχρονη Έρευνα και την Πράξη

Δημήτριος Παπαδόπουλος

Τμήμα Αγωγής και Φροντίδας στην Πρώιμη Παιδική Ηλικία, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, Ιωάννινα

Τα χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά χαρακτηρίζονται από την πρόωμη ανάπτυξη των γνωστικών ικανοτήτων και από την ενασχόληση με τομείς ενδιαφέροντος αυξημένων ικανοτήτων. Η μελέτη της χαρισματικότητας, εξ αρχής, συνδέθηκε με την υψηλή νοημοσύνη και τα εξαιρετικά ακαδημαϊκά επιτεύγματα με αποτέλεσμα οι μοναδικές ψυχο-συναισθηματικές ανάγκες των χαρισματικών παιδιών συχνά να μην εντοπίζονται ή να παρερμηνεύονται τόσο από τους γονείς όσο και τους εκπαιδευτικούς. Τα τελευταία χρόνια, ωστόσο, παρατηρείται αναθεώρηση του ενδιαφέροντος και επανεξέταση της πολύπλοκης φύσης της προσωπικότητας των χαρισματικών παιδιών που παράγει εσωτερικές εμπειρίες με συναισθηματικό βάθος και αίσθηση μοναδικότητας. Αυτή η ψυχολογική πραγματικότητα έχει μια βαθιά επίδραση στο πώς τα χαρισματικά παιδιά βιώνουν τις ικανότητες και τα ταλέντα τους, καθώς και πώς βιώνουν και κατανοούν τον κόσμο, που είναι διαφορετικός από το μέσο όρο.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η ευαισθητοποίηση των ερευνητών, επαγγελματιών (εκπαιδευτικών, ειδικών ψυχικής υγείας) και φοιτητών, στην απόκτηση εφαρμοσμένων γνώσεων σχετικά με την αναπτυξιακή διάσταση της χαρισματικότητας και του ταλέντου, τις μεθόδους ταυτοποίησης/αξιολόγησης των χαρισματικών παιδιών και την αναγνώριση των μοναδικών συναισθηματικών αναγκών και αναγκών ψυχικής υγείας. Στόχος είναι οι συμμετέχοντες, μέσω συνοπτικής παρουσίασης θεωρητικών -ερευνητικών δεδομένων και βιωματικών ασκήσεων, να αποκτήσουν δεξιότητες στην παροχή ολοκληρωμένης υποστήριξης και κατάλληλης προσέγγισης των χαρισματικών παιδιών και των οικογενειών τους. Οι συμμετέχοντες αναμένεται, εκτός της θεωρητικής και εφαρμοσμένης γνώσης, να διευκολυνθούν στην διεργασία νοηματοδότησης και αναστοχασμού της πολύπλοκης φύσης της χαρισματικότητας καθώς και της συνθετότητας του εαυτού του χαρισματικού ατόμου.

Λέξεις κλειδιά: αναπτυξιακή ψυχολογία και χαρισματικότητα, χαρισματικά και ταλαντούχα παιδιά, συναισθηματική ανάπτυξη, ανάγκες ψυχικής υγείας, αξιολόγηση, υποστήριξη

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 16

ID:20992 | Εισαγωγή στο Ιεραρχικό Σύστημα Ταξινόμησης Ψυχοπαθολογίας HiTOP: Εφαρμογές στην κλινική πράξη

Συντονιστές: **Χρυσάνθη Παπαδοπούλου, Χριστόφορος Θωμαδάκης**

Το 2017 η Κοινοπραξία Hierarchical Taxonomy of Psychopathology (HiTOP) παρουσίασε έναν νέο εναλλακτικό τρόπο οργάνωσης των ψυχικών διαταραχών βασισμένο σε εμπειρικά στοιχεία και με μια διαστατική ταξινόμηση με σκοπό να υπερβεί τους περιορισμούς των παραδοσιακών συστημάτων ταξινόμησης των ψυχικών διαταραχών. Το HiTOP επιδιώκει να οργανώσει την ψυχοπαθολογία σε παρατηρήσιμα μοτίβα προβλημάτων ψυχικής υγείας με βάση τα δεδομένα από την έρευνα. Η επιστημονική τεκμηρίωση του μοντέλου στηρίχθηκε σε μια μετα-ανάλυση 35 μελετών με περισσότερους από 120.000 συμμετέχοντες συνολικά. Το HiTOP υπόσχεται να παρέχει ψυχομετρικά ισχυρούς στόχους στην έρευνα και την κλινική πρακτική, αλλά αυτό δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί πλήρως έως ότου αναπτυχθούν ειδικά εργαλεία για το HiTOP. Για το σκοπό αυτό, σε αυτό το εργαστήριο θα παρουσιάσουμε την τρέχουσα κατάσταση των προσπαθειών της Ομάδας Εργασίας Ανάπτυξης Μέτρησης HiTOP για τη δημιουργία τέτοιων εργαλείων. Στη συνέχεια θα εξεταστεί η εφαρμογή του στην κλινική πράξη με μελέτη περίπτωσης και θα γίνει σύγκριση με τις παραδοσιακές προσεγγίσεις στη ψυχοπαθολογία.

Το εργαστήριο απευθύνεται σε επαγγελματίες ψυχικής υγείας, ψυχολόγους, ψυχιάτρους και φοιτητές που θέλουν να εμβαθύνουν στην κατανόηση των σύγχρονων μοντέλων ψυχοπαθολογίας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 17

ID:20491 | Από τον αποκλεισμό στη συμπερίληψη: Ένα βιωματικό εργαστήριο, με αξιοποίηση του μύθου του Φιλοκτήτη

Μήνα Τσικριτσάκη, Αικατερίνη Βάσιου

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Κρήτης

Ο εκφοβισμός και ο αποκλεισμός μαθητικού πληθυσμού με ειδικές ανάγκες αποτελεί συχνό φαινόμενο στη σχολική κοινότητα και δύναται να παραλληλισθεί με την τραγωδία του Σοφοκλή «Φιλοκτήτης». Ο ομώνυμος ήρωας ζει αποκλεισμένος σε ένα ακατοίκητο νησί, μετά την εγκατάλειψη του από τους συντρόφους του κατά την εκστρατεία στην Τροία, εξαιτίας μιας δύσοσμης πληγής από δάγκωμα φιδιού. Όμως δέκα χρόνια αργότερα, ένας χρησμός ανακοινώνει ότι η συμμετοχή του Φιλοκτήτη στον Τρωικό πόλεμο θα φέρει τη νίκη και οι πρώην σύντροφοι αρχίσουν ένα ταξίδι συμπερίληψης για να τον πείσουν να επιστρέψει. Τότε ο Φιλοκτήτης αρνείται πεισματικά την επιστροφή του και προτιμά να μείνει μόνος, αβοήθητος και χωρίς όπλα επιβίωσης, περιμένοντας τον θάνατό του. Τα ερωτήματα που θα μας απασχολήσουν είναι: Γιατί ο Φιλοκτήτης ως θύμα αρνείται την επανένταξη του; Ποιες φωνές τον οδηγούν προς την απομόνωση και ποιες συμβάλουν στη συμπερίληψή του; Πώς οι φωνές των συντρόφων και των θεών μπορούν να επηρεάσουν την απόφασή του; Αυτά τα ερωτήματα θα γίνει προσπάθεια να απαντηθούν στο προτεινόμενο βιωματικό εργαστήριο μέσα από ρόλους (*role-playing*). Το εργαστήριο απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς, ψυχολόγους και άτομα που εργάζονται με μαθητικό πληθυσμό. Σκοπός του είναι η κατανόηση της θέσης του θύματος του αποκλεισμού μέσα από την παρατήρηση του εσωτερικού διαλόγου του Φιλοκτήτη. Τέλος, μέσα από τη θέση του ήρωα θα συζητηθούν πρακτικές που συμβάλουν στη συμπερίληψη και στην επανένταξή του.

Λέξεις κλειδιά: εκφοβισμός, θυματοποίηση, αποκλεισμός, συμπερίληψη.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 18

ID:21178 | Εργαστήριο: «Η Συμβολή της Ψυχαναλυτικής Παρατήρησης Βρέφους στην Κατανόηση της Αλληλεπίδρασης Μητέρας – Βρέφους και της Βρεφικής Ψυχο-συναισθηματικής Ανάπτυξης»

Δημήτρης Παπαδόπουλος¹, Μάτα Ματσουκά²

¹Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΤΑΦΠΠΗ

²Κλινική Ψυχολόγος-Ψυχαναλυτική Ψυχοθεραπεύτρια Παιδιών και Εφήβων

Η ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους θεωρείται μια ιδιαίτερα απαιτητική και πολύπλοκη μέθοδος μελέτης της ανάπτυξης των βρεφών με εφαρμογές σε προγράμματα πρώιμης παρέμβασης (A. Freud, 1965; Bick, 1962), ενώ συμπεριλαμβάνεται σε προγράμματα σπουδών στην ψυχαναλυτική αναπτυξιακή ψυχολογία και στην εκπαίδευση ψυχαναλυτών – ψυχοθεραπευτών παιδιών και εφήβων. Στην παρατήρηση διατηρείται το ψυχαναλυτικό εργαλείο της κατανόησης μέσω της βιωματικής εμπειρίας, ενώ το πλαίσιο δράσης είναι το καθημερινό περιβάλλον του υπό παρατήρηση βρέφους. Έτσι, ο παρατηρητής έρχεται αντιμέτωπος με πρώιμες συναισθηματικές καταστάσεις τόσο για το βρέφος και την οικογένεια, όσο και για τον εαυτό του, ενώ προϋπόθεση κατανόησης των συναισθηματικών φαινομένων της παρατήρησης είναι η κατανόηση της δική του, συνειδητής ή ασυνείδητης, συναισθηματικής συμμετοχής σ' αυτά (Rustin, 1989, σελ. 7). Σύμφωνα, άλλωστε, με τον Bion (1962a) ένα μεγάλο μέρος της παρατήρησης είναι η «μάθηση από την εμπειρία» που ενισχύει την αναστοχαστική ικανότητα του παρατηρητή.

Στόχος του εργαστηρίου είναι (α) να ενημερώσει και ευαισθητοποιήσει τους συμμετέχοντες με την συστηματική συνθήκη της ψυχαναλυτικής παρατήρησης βρέφους στη μελέτη της συναισθηματικής ανάπτυξης των βρεφών, (β) να αναδείξει την αξία της ψυχαναλυτικής παρατήρησης ως βιωματική προσέγγιση μέσω της οποίας καταγράφονται και αναδύονται οι ασυνείδητες πλευρές της συμπεριφοράς και η πρώιμη ψυχική οργάνωση του βρέφους, και (γ) να αναδείξει, μέσα από την παρουσίαση και συζήτηση μιας μελέτης περίπτωσης από την εβδομαδιαία ψυχαναλυτική παρατήρηση, την σημαντικότητα των πρωταρχικών σχέσεων του βρέφους με τα πρόσωπα φροντίδας (μητέρα, πατέρα και λοιπά μέλη της οικογένειας). Το εργαστήριο απευθύνεται σε ερευνητές της αναπτυξιακής και κλινικής ψυχολογίας. φοιτητές και επαγγελματίες (ψυχολόγους, ιατρούς, παιδαγωγούς πρώιμης παιδικής ηλικίας, κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές, κ.α.) που ενδιαφέρονται ή εργάζονται στο χώρο της ανάπτυξης των βρεφών.

Λέξεις κλειδιά: ψυχαναλυτική παρατήρηση βρέφους, πρωταρχικές σχέσεις, αναπτυξιακή ψυχολογία, ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

Bick, E. (1964). Notes on infant observation in psychoanalytic training. *International Journal of Psychoanalysis*, 45, 558–566

Bion, W.R. (1962a). The psychoanalytical study of thinking. *International Journal of Psychoanalysis*, 43, 306-340

Freud, A. (1965). *Normality and pathology in childhood: Assessments of development*. International Universities Press.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 19

ID:20681 | Παρουσίαση εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών για την εκπαιδευτική κοινότητα (πρωτοβάθμια εκπαίδευση)

Κωνσταντίνος Κώτσας¹, Ευαγγελινή Αθανασοπούλου², Δέσποινα Κιοτέογλου³, Ανδρομάχη Μητροπούλου³

^{1 2} Κοινωνικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική ΠΓΝΙ, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Πρωτοβουλία για την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων

² Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων & Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών Εφήβων, Γ.Ν.Θ. «Γ. Παπανικολάου», Θεσσαλονίκη

³ Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Σκοπός: Παρουσίαση του εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών και εξοικείωση των συμμετεχόντων στη χρήση του μέσω βιωματικών διαδικασιών.

Μεθοδολογία: Το αναφερόμενο εργαλείο αποτελεί το εννοιολογικό πλαίσιο της επιμόρφωσης 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων' η οποία αφορά όλη την εκπαιδευτική κοινότητα του Δημοσίου και ήδη βρίσκεται σε εφαρμογή σε σχολεία όλης της χώρας. Θα δημιουργηθούν δύο εργαστήρια με 15 συμμετέχοντες το κάθε ένα με βάση την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία ανήκουν (Α Β/θμια & Β Β/θμια). Παρουσίαση και πληροφόρηση του προγράμματος 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων'. Εξοικείωση με το εννοιολογικό πλαίσιο και τη χρήση του δομημένου εργαλείου για την υποστήριξη και την προστασία της ψυχικής υγείας των μαθητών από τους συμμετέχοντες (ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς). Συγκεκριμένα στο συγκεκριμένο workshop θα γίνει παρουσίαση μεθόδων παρατήρησης των παιδιών, επικοινωνίας με τους άμεσα ενδιαφερόμενους, υποστήριξης και παρακολούθησης των παιδιών αλλά και καθοδήγηση όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Τέλος, εφαρμογή του εργαλείου από τους ίδιους τους συμμετέχοντες (έντυπο υλικό το οποίο θα διαμοιραστεί) στη βάση σεναρίων περίπτωσης τα οποία θα παρουσιαστούν. Τα σενάρια περίπτωσης θα αφορούν και τις δυο εκπαιδευτικές βαθμίδες αλλά και την ειδική αγωγή. Ομαδοσυνεργατική διαδικασία με τους συμμετέχοντες να εργάζονται σε μικρές ομάδες των τριών ατόμων με βάση την περίπτωση.

Αποτελέσματα: Γνωριμία συμμετεχόντων με τον πρόγραμμα και την ειδικότερη δράση 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων', Ενδυνάμωση κινήτρου για συμμετοχή στις ομάδες επιμόρφωσης, Χρήση εργαλείου στην καθημερινή πρακτική, Ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των συμμετεχόντων σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος (εκπαίδευση και ψυχική υγεία παιδιών).

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ 20

ID:20681 | Παρουσίαση εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών για την εκπαιδευτική κοινότητα (δευτεροβάθμια εκπαίδευση)

Κωνσταντίνος Κώτσας¹, Ευαγγελινή Αθανασοπούλου², Δέσποινα Κιοτέογλου³, Ανδρομάχη Μητροπούλου³

^{1 2} Κοινωνικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, Ψυχιατρική Κλινική ΠΓΝΙ, Τμήμα Ιατρικής, Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων & Πρωτοβουλία για την ψυχική υγεία παιδιών και εφήβων

² Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων & Ψυχιατρικό Τμήμα Παιδιών Εφήβων, Γ.Ν.Θ. «Γ. Παπανικολάου», Θεσσαλονίκη

³ Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Σκοπός: Παρουσίαση του εργαλείου υποστήριξης και προστασίας της ψυχικής υγείας των μαθητών και εξοικείωση των συμμετεχόντων στη χρήση του μέσω βιωματικών διαδικασιών.

Μεθοδολογία: Το αναφερόμενο εργαλείο αποτελεί το εννοιολογικό πλαίσιο της επιμόρφωσης 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων' η οποία αφορά όλη την εκπαιδευτική κοινότητα του Δημοσίου και ήδη βρίσκεται σε εφαρμογή σε σχολεία όλης της χώρας. Θα δημιουργηθούν δύο εργαστήρια με 15 συμμετέχοντες το κάθε ένα με βάση την βαθμίδα εκπαίδευσης στην οποία ανήκουν (Α Β/θμια & Β Β/θμια). Παρουσίαση και πληροφόρηση του προγράμματος 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων'. Εξοικείωση με το εννοιολογικό πλαίσιο και τη χρήση του δομημένου εργαλείου για την υποστήριξη και την προστασία της ψυχικής υγείας των μαθητών από τους συμμετέχοντες (ψυχολόγους, εκπαιδευτικούς). Συγκεκριμένα στο συγκεκριμένο workshop θα γίνει παρουσίαση μεθόδων παρατήρησης των παιδιών, επικοινωνίας με τους άμεσα ενδιαφερόμενους, υποστήριξης και παρακολούθησης των παιδιών αλλά και καθοδήγηση όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο. Τέλος, εφαρμογή του εργαλείου από τους ίδιους τους συμμετέχοντες (έντυπο υλικό το οποίο θα διαμοιραστεί) στη βάση σεναρίων περίπτωσης τα οποία θα παρουσιαστούν. Τα σενάρια περίπτωσης θα αφορούν και τις δυο εκπαιδευτικές βαθμίδες αλλά και την ειδική αγωγή. Ομαδοσυνεργατική διαδικασία με τους συμμετέχοντες να εργάζονται σε μικρές ομάδες των τριών ατόμων με βάση την περίπτωση.

Αποτελέσματα: Γνωριμία συμμετεχόντων με τον πρόγραμμα και την ειδικότερη δράση 'Εγγραμματισμός στην Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων', Ενδυνάμωση κινήτρου για συμμετοχή στις ομάδες επιμόρφωσης, Χρήση εργαλείου στην καθημερινή πρακτική, Ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ των συμμετεχόντων σε θέματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος (εκπαίδευση και ψυχική υγεία παιδιών).